

İslamiyet Öncesi

Türk Hukuku

Orta-Asya Türk Hukukunun Kaynakları

1. Çin kaynakları
2. Epigrafik ve arkeolojik kaynaklar (Orhun Yazıtları)
3. Etnografik kaynaklar
4. Dil üzerine yapılmış incelemeler (Divan-ı Lügat-ı Türk)
5. Tarihi ve edebi eserler (Kutadgu Bilig)

İslamiyet Öncesi Türk Devletlerine

Genel Bir Bakış

- Hun Devleti (*M.Ö.4.yüzyıl-M.S. 581*)
  - Göktürk Devleti (*M.S. 552-742*)
  - Uygur Devleti (*M.S. 745-1209*)

*Orta-Asya Türk Devletlerinin
Unsurları Açısından İncelenmesi*

- Ülke (İl/Eİ)
- İnsan (Budun)
- Egemenlik (Kut)

Orta-Asya Türk Devlet Yapısı ve İşleyişi

- Hakan

- Töre

- Kurultay

- Hatun

- Önemli Devlet Görevlileri

Orta-Asya Türk Hukukunda
Adli Yapı ve Yargılama Hukuku

- Hakimlik
- Yargılama süreci
- İspat vasıtaları

Orta-Asya Türk Devletlerinde Ceza Hukuku

- Kişisel intikam yerine, cezalandırma yetkisinin devlet tekeline geçmesi
- Bireysel cezaların yanı sıra, kolektif cezaların da görülmeye devam etmesi
- Ağır suç/hafif suç ayrımı

Orta-Asya Türk Devletlerinde Özel Hukuk

1. Şahsın Hukuku

2. Aile Hukuku

a. Evlenme açısından önemli kavramlar: Levirat, sororat, kalın.

b. Boşanma

c. Evlat edinme

3. Miras Hukuku

4. Borçlar Hukuku

- Sözleşmenin tarihi
- Taraflar (icap-kabul)
- Sözleşmenin konusu
- Bedel
- Ödeme zamanı ve aracı
- İmza (şahit, katip)

Sözleşme Örnekleri:

Trampa

Velayet hakkının satışı

Faizle ve kefaletle borç alma

Bir kadın köle satışı

Şarta bağlı azatlama

Bahçe kiralama

Koşula bağlı ve vefaen taşınmaz satışı

Yarıcılık sözleşmesi

İslamiyet Öncesi Türk Hukuku Hakkında Önerilen Kaynakça

- Ziya Gökalp, *Türk Medeniyet Tarihi*, Ötüken Neşriyat, İstanbul, 2017.
- Ziya Gökalp, *Türkçülüğün Esasları*, Ötüken Neşriyat, İstanbul, 2014.
- Bahattin Ögel, *Dünden Bugüne Türk Kültürünün Gelişme Çağları*, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, İstanbul, 2001.
- Bahattin Ögel, *Türklerde Devlet Anlayışı*, Ötüken Neşriyat, İstanbul, 2017.
- Talat Tekin, *Orhon Yazıtları*, Bilgesu Yayınları, Ankara, 2017.
- Feda Şamil Arık, “*Eski Türk Ceza Hukukuna Dair Notlar- Suçlar ve Cezalar*”, Tarih Araştırmaları Dergisi, 1995, C: 15, Sayı: 28, s. 1-50.
- Aybars Pamir, “*Türklerin Geleneksel Dini Şamanizmin Orta Asya Eski Türk Kamu Hukukuna Etkisi*”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2003, C. 52, Sayı: 4, s. 155-185.
- Aybars Pamir, “*Orta-Asya Türk Hukukunda Töre Kavramı*”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2009, C. 58, Sayı: 2, s. 359-375.
- Aybars Pamir, “*Eski Orta-Asya Türk Hukukunda Kurultay Müessesesi*”, Çukurova Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C: 2, Sayı: 3, Haziran 2015, s. 11-50.
- Esra Yakut, “*Eski Türklerde Hukuk*”, Anadolu Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, 1 (3), 401-426.
- A. Melek Özyetgin, *İslam Öncesi Uygurlarda Toprak Hukuku*, Ötüken Neşriyat, İstanbul, 2014.
- Adile Yılmaz Anıl, “*Kutadgu Bilig’de Kadın*”, Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi, 2004, S: 32, s. 91-99.
- Ahmet Gündüz, “*Tarihi Süreç İçerisinde Türk Toplumunda ve Devletlerinde Kadının Yeri ve Önemi*”, *The Journal of Academic Social Science Studies*, Vol. 5, October 2012, Issue 5, pp. 129-148.
- Behiye Köksel, “*Orhon Yazıtları’nda Kadın*”, E-Journal of New World Sciences Academy Humanities, Volume: 6 (2011), Number 2, pp. 331-341.
- Zekiye Gizem Debreli, “*Kutadgu Bilig’de Kadın*”, *Studies of the Ottoman Domain*, C: 6, Ağustos 2016, S: 11, s. 38-60.